مجله علوم پزشکی رازی دوره ۲۸، شماره ۶، شهریور ۱۴۰۰ http://rjms.iums.ac.ir

مقاله پژوهشی

تحلیل کیفی بروز رفتارهای پرخاشگری در شرایط رقابتی

لیلا مفاخر: گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران

امین خطیبی: استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران (* نویسنده مسئول) khatibi83@yahoo.com

زهرا هژبرنیا: گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران

امیر ندری: گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد ایذه، دانشگاه آزاد اسلامی، ایذه، ایران

چکیده

زمینه و هدف: پرخاشگری یکی از ابهامات رفتاری است که تحت تاثیر عوامل ژنتیکی، محیطی و فردی- اجتماعی می‌باشد. هدف این پژوهش تحلیل کیفی بروز رفتارهای پرخاشگری در شرایط رقابتی بود.

روش کار: روش پژوهش مطالعهٔ موردی کیفی می‌باشد و مشارکت‌کنندگان خبرگان و متخصصان آگاه به ورزش بودند. با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند و تکنیک اشباع نظری، آگاهی دهندگان کلیدی (شامل ۱۲ نفر) برای شناسایی چارچوب مدل بروز رفتارهای پرخاشگری انتخاب شده‌اند و با آنها مصاحبه به عمل آمده است. ابزار مورد استفاده برای شناسایی عوامل مدل بروز رفتارهای پرخاشگری در شرایط رقابتی، مصاحبه نیمه ساختمند (با گروه‌های کانونی) و مطالعه اسناد بوده است. برای تامین روایی و پایایی مطالعه از روش ارزیابی لینوکلن و گوبا استفاده شد. بدین منظور چهار معیار بدین منظور چهار معیار اعتبار (باورپذیری)، انتقال پذیری، اطمینان پذیری و تأییدپذیری برای ارزیابی در نظر گرفته شده است.

یافته‌ها: در این پژوهش، شرایط علّی، سه مقوله مدیریت برگزاری مسابقات، شرایط برگزاری مسابقات و امکانات و خدمات می باشد. همچنین شرایط زمینه‌ای، عوامل تجهیزات الکترونیکی و سیستم و جو امنیتی شناسایی شد. شرایطی که برای موفقیت بهتر در اجرای این فرآیند باید بیشتر مدنظر قرار گیرند. شرایط مداخله‌گر بر رفتار ورزشکاران و تنوع داوری تأثیر مثبت یا منفی داشته و می‌توانند اجرای کاربرد خشونت را مختل، تسهیل و همچنین تسریع کنند. در این پژوهش اصلی‌ترین عامل در ایجاد فرآیند الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویدادهای رقابتی، عوامل اجتماعی، فرهنگی و عوامل اجرایی به عنوان مقوله محوری در نظر گرفته شده است. بخش آخر مدل الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویدادهای رقابتی شامل توسعه اخلاقیات و توسعه فرهنگی و برنامه‌ریزی‌ها است.

نتیجه‌گیری: کیفیت برگزای مسابقات می‌تواند بر بروز رفتارهای پرخاشگرانه موثر باشد و می‌توان با ارتقای کیفی اجرای مسابقات و همچنین توسعه فرهنگ‌سازی از بروز پرخاشگری جلوگیری کرد.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: حامی مالی ندارد.

کلیدواژه‌ها

پارادایم،

پرخاشگری،

رویدادهای رقابتی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۲۳

تاریخ چاپ: ۱۴۰۰/۰۶/۲۲

شیوه استناد به این مقاله:

Mafakher L, Khatibi A, Hojabrnia Z, Nadri A. Qualitative analysis of the occurrence of aggressive behaviors in competitive conditions. Razi J Med Sci. 2021;28(6):127-140.

*انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC-SA 3.0 صورت گرفته است.

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

Razi Journal of Medical Sciences. 2021;28(6):127-140. http://rjms.iums.ac.ir

Original Article

Qualitative analysis of the occurrence of aggressive behaviors in competitive conditions

Leila Mafakher: Department of physical education and sport science, Shoushtar Branch, Islamic Azad University, Shoushtar, Iran
Amin Khatibi: Assistant Professor, Department of Sport Management, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran (* Corresponding author) khatibi83@yahoo.com
Zahra Hojabrnia: Department of physical education and sport science, Shoushtar Branch, Islamic Azad University, Shoushtar, Iran
Amir Nadri: Department of physical education and sport science, Izeh Branch, Islamic Azad University, Izeh, Iran

Abstract

Background & Aims: The goal of all sports is to maximize the physical and mental strength of the players and eliminate the disruptive factors that may negatively affect the sports performance. Football, like other human activities, is tied to psychological concepts such as anxiety, excitement, stress, aggression, etc., each of which can affect the performance of athletes. Aggression is one of the variables that play a decisive role in competitive sports (1, 2). Violent acts and aggressive behaviors have unfortunately been common in human societies for a long time. Aggression is the perpetration of any verbal or non-verbal behavior that directly or indirectly targets the physical and mental harm of others. According to this definition, violence in the world is the only part that aims to harm others (2, 3). In today's world of sports, physical and tactical abilities and specialized skills alone do not guarantee success. Many athletes do their best in training. However, when it comes to competition, confrontation with competitors, the media and spectators, and other stressful situations, they experience emotional reactions. There are different emotions, including anger, fear, hope, despair, worry, pride, sadness, which express emotional and psychological emotions and related physical symptoms (3). Sports activities are often associated with aggression due to the need to fight and compete. However, aggression is a vague concept that can be defined through various characteristics. Aggression is an interpersonal behavior that seeks to cause physical or mental harm (4). Wrestling is one of the most honorable sports and the so-called first sport in our country, and winning various world and international titles has been able to attract talented young people to the sport of wrestling. Wrestling halls are always full of teenagers and young people who are motivated to walk and practice in the path of the popular heroes of this discipline. However, getting on the path to the championship of this sport is smooth with many difficulties and many wrestlers withdraw from it in the early stages of the championship (4-6). The purpose of this study was to develop a paradigm of aggressive behaviors in competitive events (Case study of Khuzestan wrestling).
Methods: The research method is a qualitative case study and the participants were experts and specialists aware of sports. Using purposive sampling method and theoretical saturation technique, key informants (including 12 people) were selected to identify the framework of the aggression behavior model and interviewed. The tool used to identify the factors of the aggression behavior model in a competitive environment, interviews were semi-structured (with focus groups) and documents were studied. To ensure the validity and reliability of the study, the Lincoln and Guba evaluation methods were used. For this purpose, four criteria for this purpose, four criteria of validity (reliability), transferability, reliability and verifiability have been considered for evaluation.
Results: In this study, causal conditions are three categories of competition management, competition conditions and facilities and services. Underlying conditions, electronic equipment factors and security system and atmosphere were also identified. The conditions

Keywords
Paradigm,
Aggressive,
Competitive events

Received: 13/06/2021
Published: 13/09/2021

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

that need to be considered for better success in the implementation of this process. Interfering conditions have a positive or negative effect on athletes' behavior and variety of refereeing and can disrupt, facilitate, and accelerate the use of violence. In this study, the main factor in creating the process of pattern of aggressive behaviors in competitive events, social, cultural factors and executive factors is considered as a central category. The last part of the model of the pattern of aggressive behaviors in competitive events includes the development of ethics and cultural development and planning.

Conclusion: In this study, there are three categories of competition management, competition conditions and facilities and services that can affect the pattern of aggressive behaviors in competitive events. One of the factors affecting the incidence of violence and aggression is the behavior of athletes. Today in the conditions of competition and sports competition, due to the conditions prevailing in the competition such as doping wrestlers, severe stress of athletes, lack of knowledge of athletes about the rules and regulations, insult or disrespect to the athlete that the athlete may be so tense and Stress that causes irreversible behaviors on the field of play that can harm the athlete and the sports team. The tendency to win or win is a reflection of individual choices and responses during a sporting activity. This is consistent with the findings of Hwang et al. (2019), Spaaij and Schaillée (2019) (15, 16). In this research, the factors of electronic equipment and security system and atmosphere are the main underlying factors. This finding is consistent with the results of research by asiaga-Pasternak et al. (2020), Milovanović et al. (2020) and Lake (2020) (5, 11, 12). Accordingly, the theory of instinctive aggression is internal aggression and a genetic component, and exercise is a suitable and acceptable means to let go of aggression. Interventional terms include more general terms such as time, space, and culture that act as facilitators or limiters of strategies. These conditions work to facilitate or limit interaction / interaction in a particular context. Each of these conditions forms a spectrum whose effects vary from very far too very close. In this study, two categories of athletes' behavior and refereeing diversity are considered as intervening categories. Which is consistent with the research of Chawla and Singh (2017), Afacan et al. (2017), Cusimano et al. (2016), Gazar and Raziek (2010) (17-20). The central category resulting from causal conditions, social, cultural and executive factors is considered. This finding is consistent with the results of Karimi and Mohammadi (2020), Shokoufeh and Türkmen (2020) (3, 6), The researcher has named the sub-category as determining social and cultural factors and executive factors according to the set of concepts that have been extracted from the interviews and the final codes. The consequences are the same as the outcomes or results of actions and reactions. The pattern of aggressive behaviors in competitive events includes the development of ethics and cultural development and planning. Which is consistent with the findings of Knapton et al. (2018) and Yusoff (2016) (21, 22). Therefore, the following factors can be mentioned as effective factors in preventing and reducing violence: Sports managers should equip the health of the stadiums with modern and suitable facilities and make the spectators comfortable. Audience quotes to consider. Executive officials should pay special attention to the selection of judges. Hold refereeing classes to train referees. Increase media coverage of competitions to promote sports culture.

Conflicts of interest: None
Funding: None

Cite this article as:

Mafakher L, Khatibi A, Hojabrnia Z, Nadri A. Qualitative analysis of the occurrence of aggressive behaviors in competitive conditions. Razi J Med Sci. 2021;28(6):127-140.

*This work is published under CC BY-NC-SA 3.0 licence.

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

مقدمه

مسابقات ورزشی در طول تاریخ، همواره نوعی از سرگرمی‌های جمعی را فراهم کرده است، از بازی‌های المپیک در یونان باستان گرفته تا مسابقات حرفه‌ای در عصر حاضر می‌باشد. امروزه مسابقات ورزشی در سرتاسر جهان افراد و منابع مالی فراوانی را به خود جذب می‌کنند (۱). حاضرین در مسابقات ورزشی از چند گروه تشکیل می‌شوند. گروه اول شرکت کنندگان یا بازیکنان، گروه دوم مسئولان برگزاری و مسئولان تیم‌ها و گروه سوم تماشاگران. در بین تماشاگران نیز گروه‌های متفاوتی وجود دارد. گروه اول تماشاگران تیم یا بازیکن خاصی هستند که خود به دو دسته تقسیم می‌شوند: دسته اول طرفداران متعصب که دارای عمیق‌ترین و بیشترین عشق و دلبستگی به تیم خود دارند و کسب موفقیت و نتیجه برای آنان اهمیت فراوانی دارد. برخی معتقدند این دسته را نمی‌توان هوادار خطاب کرد. دسته دوم هوادارانی هستند که تیم خود را حمایت می‌کنند اما اجرای عدالت، مهارت و روش بازی برایشان اهمیت ویژه‌ای دارد (۲). در رقابت‌های ورزشی، ورزشکاران و تماشاگران را در وضعیت‌هایی قرار می‌دهند که ممکن است قواعد، هنجارها و تقسیم کار به آسانی نقض و به رویارویی‌های پرخاش‌جویانه و خشونت‌آمیز منجر شود. آشکارترین نمونه رفتار خشونت‌آمیز بین طرفداران رشته‌های مختلف ورزشی، پدیده موسوم به "اوباشگری" است که امروزه به شکل نسبتاً سازمان یافته‌ای در کشورهایی به ویژه در اروپا پیشرفت چشمگیری داشته‌اند. پژوهشگران و نظریه‌پردازان علوم اجتماعی دلایلی را مطرح و تفسیرهای متفاوتی در مورد رفتار خشونت‌آمیز تماشاگران مسابقات ورزشی ارائه داده‌اند که گستره آن، از دگرگونی‌های کلان اجتماعی تا عامل‌های خرد را در بر می‌گیرد. با گسترش تدریجی فرهنگ طرفداری و تماشاگری در ورزش، مسائل خشونت‌آمیز نظر محققان و پژوهشگران را در سال‌های اخیر به خود معطوف داشته است (۳). خشونت ورزشگاهی، علاوه بر این که جرم است، مخالف با هنجارهای خاص آن ورزش نیز می‌باشد. ورزشکاران، تماشاگران، داوران، نیروهای امنیتی و مسئولین باشگاه‌ها کسانی هستند که می‌توانند ایجاد کننده خشونت ورزشگاهی باشند. تماشاگران، بیشترین نمود را در ایجاد خشونت ورزشگاهی داشته و بیشترین مطالعات پیرامون آنها صورت پذیرفته است. اصلی‌ترین مصادیق خشونت ورزشگاهی توهین، تخریب و ضرب و جرح می‌باشد. در این میان، توهین بیشترین گستردگی را در ورزشگاه‌های کشور دارد (۴). پرخاشگری (Aggression) یک رفتار بین فردی است که قصد دارد آسیب‌های جسمی یا روحی ایجاد کند (۵). کشتی یکی از پر افتخارترین ورزش و به اصطلاح ورزش اول در کشور ما می‌باشد و کسب عناوین مختلف جهانی و بین‌المللی توانسته است موجب سرازیر شدن جوانان مستعد به رشته ورزشی کشتی شود. سالن‌های کشتی همواره مملو از نوجوانان و جوانانی است که به انگیزه قدم گذاشتن و در مسیر قهرمانان محبوب این رشته به تمرین و فعالیت می‌پردازند؛ اما قرار گرفتن در مسیر قهرمانی این رشته ورزشی با دشواری‌های بسیاری همواره است و کشتی گیرهای زیادی در مراحل ابتدایی قهرمانی از آن کناره‌گیری می‌کنند (۵-۷).

پرخاشگری یکی از رفتارهای مورد مطالعه در روانشناسی است و مشخص شده است که عوامل متفاوتی از جمله، ژنتیک، محیط و یادگیری در بروز پرخاشگری و نحوه بروز آن موثر است (۲). طبق تعریف پرخاشگری ارتکاب هر رفتار کلامی یا غیرکلامی است که مستقیم یا غیرمستقیم به آسیب‌های جسمی و روحی دیگران معطوف شود. بر اساس این تعریف، خشونتی که در دنیا به حساب می آید تنها بخشی است که هدف آن آسیب رساندن به دیگران است (۲، ۳). پرخاشگری یکی از مباحث تحقیقاتی در جوامع و نمونه‌های متفاوت می‌باشد که تحقیقات فراوانی در این خصوص انجام شده است ولی شرایط محیطی و ویژگی آزمودنی‌ها از عوامل موثر بر تفاوت شدت پرخاشگری و همچنین نحوه بروز این رفتار می‌باشد؛ به دلیل افزایش رفتارهای خشونت آمیز در بخش‌های متفاوت ورزش از جمله خود ورزشکاران، کادر فنی، برگزار کنندگان و همچنین تماشاچیان موجب علاقه‌مندی پژوهش در این حیطه روانشناسی شده است (۳، ۴). با توجه به اهمیت کسب نتیجه در ورزش‌های رقابتی ورزشکاران تحت تمرینات شدید ورزشی قرار می‌گیرند که حتی ممکن است شرایط فیزیولوژیک آنها را تحت تأثیر قرار دهد (۸)؛ تلاش برای کسب بهترین امتیاز در شرایط مسابقه

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

به دلیل فشارهای روانی و انگیختگی بسیار بالا می‌تواند منجر به تحریک و بروز پرخاشگری در رشته‌های مختلف ورزشی بخصوص رشته‌های برخوردی مانند کشتی شود (۶). با این وجود پرخاشگری مفهوم مبهمی می‌باشد که می‌تواند تحت تأثیر متغیرهای متفاوت از جمله ژنتیک، شرایط محیطی، عوامل روانی و یادگیری‌های فردی- اجتماعی باشد (۴، ۹). امروزه رفتارهای نابهنجار و خشونت‌آمیز تماشاگران در رشته‌هایی مانند کشتی، فوتسال، بسکتبال و فوتبال یکی از مشکلات اساسی این ورزش‌ها در کشور مطرح است که علاوه بر زیان اقتصادی، فرهنگی، اخلاقی، اجتماعی و سیاسی نیز منجر به آسیب‌ها می‌گردد (۵، ۱۰). پاسترناک (Pasternak) و همکاران (۲۰۲۰) دریافتند که تمرین منظم ورزش‌های رزمی طی سالیان متمادی و رعایت قوانین می‌تواند در کاهش میزان پرخاشگری در افراد ورزشی تأثیرگذار باشد (۵). در پژوهش دیگر نتایج تحقیقات شکوفه و ترک من (Turkmen) (۲۰۲۰) نشان داد که کشتی‌گیران مرد از نمره خرده مقیاس‌های پرخاشگری بدنی، رهبری تحول‌گرا و برنامه‌ریزی رقابت بالاتر از زنان برخوردار هستند. کشتی‌گیران آزاد با خرده مقیاس واکنش‌های استرس، تمرکز مجدد و کنترل ترس در مقایسه با کشتی‌گیران فرنگی بالاتر بودند (۶). لک (Lake) (۲۰۲۰) به این نتیجه رسید که تقویت اقدامات پرخاشگرانه توسط ورزشکار، مربیان، والدین یا رسانه‌های جمعی و سوءاستفاده کلامی توسط ورزشکار، والدین، مربیان و هواداران و همچنین بازی‌های ویدیویی خشن، طبیعت ورزش، طرفداران رقابت، سرخوردگی، ازدحام بیش از حد و یک مرکز ورزشی که از نظر ورزشی ضعیف نگهداری می‌شود، تنها دلایل خشونت و پرخاشگری در ورزش نیست، بلکه سیاست‌های قومی در فدرالیسم قومی سهم زیادی در خشونت و ورزش پرخاشگری دارد (۱۱). میلووانوویک (Milovanovic) و همکاران (۲۰۲۰) به این نتیجه رسید که رفتارهای پرخاشگرانه و محرومیت اجتماعی کم یا بسیار کم است که عمدتا به شکل پرخاشگری کلامی در محیط باشگاه ورزشی است. نتایج تجزیه و تحلیل تبعیض‌آمیز انجام شده نشان می دهد که رفتارهای اجتماعی و انسجام "اغلب" تا "اغلب" در میان نمونه‌های ورزشکاران باشگاه‌های ورزشی رخ می دهد. درصد ورزشکارانی که در دو سال گذشته تجربه شخصی خشونت یا محرومیت اجتماعی داشته‌اند و احساس صدمه دیدن با این تجربه در مقیاس اندازه‌گیری "زیاد" یا "کاملا" ارزیابی شده است، تقریباً ۲۵٪ تخمین زده می‌شود. تفاوت‌های کم بین کشورها در متغیرهای فوق‌الذکر ظاهر شده است، احتمالاً به دلیل مشخصات شهر نمونه یا تنوع فرهنگی است. نتایج نشان می‌دهد که نیاز به تحقیقات طولی در مورد این موضوع وجود دارد، زیرا این ورزش محیطی است که در آن می‌توان انسجام را در میان جوانان ورزشکار ایجاد کرد، اما از محرومیت اجتماعی یا پرخاشگری عاری نیست (۱۲). چن (Chen) و همکاران (۲۰۱۹)، در تحقیقی به این نتیجه رسید که که بوکسورهای مرد پرخاشگری بیشتری نسبت به بوکسورهای زن گزارش کردند. در نتیجه مشخص شد که با افزایش سن شرکت‌کنندگان، خود باوری و خویشتن‌داری بهبود می‌یابد. هرچه سطح رقابت بالاتر باشد، سطح بالاتری از خود باوری و خویشتن‌داری نیز وجود دارد. خود باوری با رفتار پرخاشگرانه رابطه منفی داشت و با خویشتن‌داری رابطه مثبت داشت. کنترل خود نیز با رفتار پرخاشگرانه در بین بوکسورها ارتباط منفی داشت. خویشتن‌داری تأثیر واسطه‌ای کاملی بر رابطه بین خودکارآمدی و رفتار پرخاشگرانه داشت (۱۳). مغال (Mughal) و همکاران (۲۰۱۹) نتایج تحلیل نشان می‌دهد که رابطه منفی پرخاشگری و عصبانیت با استراتژی های مقابله ای پیشگیرانه و پیشگیرانه وجود دارد. در حالی که خصومت همبستگی منفی با مقابله فعالانه نشان می‌دهد. تجزیه و تحلیل بیشتر نشان داد که حمایت اجتماعی با خصومت همبستگی منفی و با استراتژی‌های مقابله ای پیشگیرانه و پیشگیرانه رابطه مثبت دارد. رگرسیون خطی ساده با استفاده از روش ورود برای یافتن پیش‌بینی کننده حمایت‌های اجتماعی در بازیکنان زن مورد استفاده قرار گرفت. نتایج نشان داد که مقابله پیشگیرانه و پیشگیرانه دو پیش‌بینی کننده قابل توجه حمایت اجتماعی بودند (۱۴). تحقیقات انجام شده در این خصوص معمولاً به ناهنجاری‌های رفتاری تماشاگران در سالن‌های ورزشی منحصر می‌باشد و این مطالعات نیز اسیر تک پیش‌بینی

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

رایج گردیده و علل متعددی که در بروز ناهنجاری‌های رفتاری تماشاگران در سالن‌ها دخالت دارد مورد توجه واقع نشده است و از سوی دیگر شادی‌های دسته جمعی هواداران تیم‌ها پس از پیروزی تیم مورد علاقه در استادیوم‌ها، مسیر بازگشت به شهر و اماکن عمومی مورد بررسی قرار نگرفته است. از این‌رو به منظور مقابله با ناهنجاری‌های رفتاری و گسترش فرهنگ در روند حرفه‌ای شدن باشگاه‌های استان و سبب‌شناسی و شناخت متغیرهای مؤثر بر شکل‌گیری این ناهنجاری‌های فرهنگ ورزش در باشگاه‌ها امری بسیار ضروری به نظر می‌رسد که با بهره‌گیری از نتایج، یافته‌ها و دستاوردهای حاصل از این پژوهش می‌توان با برنامه‌ریزی مناسب و حذف عوامل مزاحم، میزان وقوع رفتارهای پرخاشگرانه را به حداقل برسانند و با ایجاد محیطی امن، عوامل لذت بردن از رویدادهای ورزشی را فراهم آورند و راهکارهای اجرایی مطلوب در جهت مقابله با این ناهنجاری‌ها ارائه نمود و با بسترسازی فرهنگی در عرصه تماشاگری در سالن کشتی از وضع موجود به وضع مطلوب سرعت بخشد. تحقیقی که بر تعیین و الویت‌بندی عوامل مؤثر بر خشونت تماشاگران ورزش کشتی باشد انجام نشده است، در نتیجه محقق را بر آن داشته با توجه به عوامل کمی و کیفی به طراحی عوامل موثر خشونت در استادیوم‌های ورزشی بپردازد.

روش کار

روش پژوهش مطالعهٔ موردی کیفی بود و مشارکت‌کنندگان خبرگان و متخصصان آگاه به ورزش کشتی بودند. با بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند و تکنیک اشباع نظری، آگاهی دهندگان کلیدی (شامل ۱۲ نفر) برای شناسایی چارچوب مدل الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویدادهای رقابتی انتخاب شدند و با آنها مصاحبه به عمل آمده است. در تحقیق حاضر اصول اخلاق در مراحل اجرای پژوهش رعایت شد؛ همچنین تحقیق حاضر در دانشگاه آزاد اسلامی به شماره (IR.IAU.SHR.REC.1399.046) ثبت شده است.

ابزار مورد استفاده برای شناسایی عوامل مدل الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویدادهای رقابتی، مصاحبه نیمه ساختمند (با گروه های کانونی) و مطالعه اسناد بود. برای تامین روایی و پایایی مطالعه از روش ارزیابی لینوکلن و گوبا استفاده شد. بدین منظور چهار معیار بدین منظور چهار معیار اعتبار (باورپذیری)، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری برای ارزیابی در نظر گرفته شد و برای دستیابی به هریک از این معیارهای، اقدامات زیر انجام گرفت:

اعتبارپذیری: معادل روایی در پژوهش های کمّی است. بدین منظور، پرسش‌ها را اساتید راهنما و مشاور تأیید کردند که میزان موثق بودن داده‌های پژوهش را به حد قابل قبولی افزایش داد.

انتقال‌پذیری: جایگزین اعتبار بیرونی در پژوهش های کمّی است. برای این منظور یافته های پژوهشی توسط دو متخصص کشتی که در پژوهش مشارکت نداشتند، مورد بررسی قرار گرفتند.

اطمینان‌پذیری: معادل پایایی در پژوهش کمّی است و به منظور ایجاد اطمینان پذیری، جزئیات پژوهش و یادداشت برداری‌ها ثبت و ضبط شد.

تأییدپذیری: به معنای پرهیز از سوگیری است. بدین منظور تمامی مراحل به دقت ثبت و ضبط شده و همه مستندات به صورت پیوست در اختیار و تأیید اساتید قرار گرفت.

برای اخذ مجوز مورد نیاز برای انجام دادن مصاحبه با افراد کانونی، اقداماتی صورت گرفت که در این بخش پس از جلب همکاری صاحب نظران کلیدی برای مصاحبه و جلب اعتماد آنان رای دادن اطلاعات لازم، در

جدول ۱- پایایی باز آزمون مصاحبه‌ها

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی بازآزمون (درصد)
۱	P1	۲۳	۱۱	۷	٪۹۵
۲	P2	۲۱	۸	۴	٪۷۶
۳	P3	۲۶	۱۲	۸	٪۹۲
	کل	۷۰	۳۱	۱۹	٪۸۷

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

زمان مقرر مراجعه و اطلاعات لازم گردآوری شد. تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از مصاحبه‌های انجام شده، با روش تحلیل داده بنیاد انجام گرفت.

همچنین برای سنجش پایایی در این پژوهش از روش "پایایی بازآزمون" استفاده شد که به میزان سازگاری طبقه‌بندی داده‌ها در طول زمان اشاره دارد (جدول ۱).

یافته‌ها

داده‌های پژوهش از طریق فرآیند کدگذاری، تحلیل شد. مراحل تحلیل داده‌ها از طریق کدگذاری باز، کدگذاری محوری (مدل پارادایمی استراس و کوربین) و کدگذاری گزینشی (انتخاب یک مقوله محوری به عنوان مقوله اصلی و مشخص کردن ارتباط بین هر یک از مقوله‌های محوری) انجام و به عرضه پارادایم منطقی یا تصویر تجسمی از نظریه در حال تکوین پایان یافت.

نتایج حاصل از ۱۲ مصاحبه که تا حد اشباع نظری ادامه یافت و از طریق تحلیل محتوا و کدگذاری باز، محوری و انتخابی در قالب پنج مؤلفه کلی شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، پدیده اصلی، اقدامات و پیامدها انجام شد. جدول شماره ۲ نتایج مربوط به بخش کیفی می‌باشد.

کد گذاری باز: بخشی از تحلیل پژوهش استفاده از کدگذاری باز است. پس از اتمام مصاحبه‌ها، فرآیند کدگذاری باز آغاز می‌شود، کدهای مصاحبه‌های انجام شده با ۱۲ نفر کدگذاری باز استخراج شد و در مرحله بعد این کدهای مشترک به انضمام کدهای با اهمیت از دید پژوهشگر به عنوان کدهای نهایی مشخص شدند. برای طبقه‌بندی دقیق مفاهیم بین مقوله‌ها باید هر مفهوم، بعد از تفکیک برچسب خورده و داده‌های خام به وسیله بررسی دقیق متن مصاحبه‌ها و یادداشت‌های زمینه‌ای مفهوم‌سازی شوند. نمونه‌ای از کدگذاری باز، در جدول ۲ نشان داده شده است.

کدگذاری محوری: کدگذاری محوری، مقوله‌ها و زیرمقوله‌ها را با توجه به ابعاد و مشخصات آنها با یکدیگر مرتبط می‌سازد. برای کشف نحوه ارتباط مقوله‌ها با یکدیگر از ابزار تحلیلی استراوس و کوربین استفاده شد. ابزار اصلی این ابزار تحلیلی شامل شرایط، عمل‌ها، عکس‌العمل‌ها و پیامدها می شود.

شرایط علّی: در این مدل شرایط علّی رویدادهایی هستند که موقعیت‌ها و مسائل مرتبط با یک پدیده را خلق کرده و تشریح می‌کنند که افراد و گروه‌ها، چرا و چگونه به روش‌های خاصی پاسخ می‌دهند شرایط علی شامل مواردی مقولات است که به طور مستقیم بر الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویداهای رقابتی تأثیر می‌گذارد یا این عوامل به گونه‌ای ایجا دکننده و توسعه دهنده پدیده هستند. در این پژوهش سه مقوله مدیریت برگزاری مسابقات، شرایط برگزاری مسابقات و امکانات و خدمات هستند که می توانند بر الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویداهای رقابتی تأثیر می‌گذارد. مقوله‌های مربوط به شرایط علّی در جدول ۳ نشان داده شده است.

شرایط زمینه‌ای: شرایط زمین‌های بیانگر مجموعه خاصی از ویژگی‌های مربوط به پدیده است که به شکل عمومی به مکان رویدادها و وقایع مربوطه اشاره دارد. ویژگی‌های زمینه‌ای شامل عواملی می‌شوند که بدون آنها تحقق الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویداهای رقابتی امکان پذیر نیست و زمینه شرایط خاصی را که در آن راهبردها برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرد، فراهم می‌کنند. این شرایط را مجموعه‌ای از مفاهیم، مقوله‌ها و متغیرهای زمینه‌ای تشکیل می‌دهند. در این پژوهش عوامل تجهیزات الکترونیکی و سیستم و جو امنیتی عوامل اصلی

جدول ۲- نمونه‌ای از کدگذاری باز

	کدگذاری باز حاصل از یک نمونه بدست آمده از مصاحبه‌ها
رفتار ورزشکاران نوع داوری	استرس شدید ورزشکاران و وزن کم کردن مدام و بیش از حد انان باعث می‌شود ورزشکار بی احترامی کند و قضاوت نادرستی از محیط مسابقه داشته باشد
مدیریت برگزاری مسابقات شرایط برگزاری مسابقات	حساسیت در سطح مسابقات (با توجه به مسابقات ملی، قهرمانی، آسیایی و...) و همچنین تاخیر در شروع مسابقات و ازدحام تماشاگر پشت درب‌های بسته سالن و هتل و محل اسکان نامناسب سبب بروز بعضی از بد رفتاری می‌شود

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

جدول ۳- مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با شرایط علّی

	مقوله فرعی	مفاهیم اصلی
شرایط علی	مدیریت	حساسیت در سطح مسابقات (با توجه به مسابقات ملی، قهرمانی، آسیایی و...) (۷)
	برگزاری مسابقات	اشکال در جدول رقابت‌ها (۱۸)
		عدم شفافیت در قرعه‌کشی مسابقات (۱۹)
		جوایز نامناسب و کم ارزش (۳۳)
		فروش بلیط اضافه بر ظرفیت سالن مسابقات (۳۸)
		تاخیر در شروع مسابقات (۵۰)
		تاخیر در وزن‌کشی کشتی‌گیران و یا شروع مسابقات (۱۶)
	شرایط برگزاری مسابقات	فاصله زیاد سکوها تا تشک کشتی (۱)
		بی نظمی و عدم نظافت سالن (۳)
		دور بودن مکان برگزاری مسابقات از مرکز شهر (۶)
		ناهماهنگی عوامل اجرایی و بی نظمی در برگزاری مسابقات (۱۳)
		بی نظمی در سازماندهی ورورد و خروج و استقرار تماشاگران (۳۴)
		ازدحام تماشاگر پشت درب‌های بسته سالن (۳۶)
		ازدحام جمعیت و شلوغی صف خرید بلیط (۳۷)
		عدم شماره‌گذاری صندلی‌های سالن (۳۵)
	امکانات و خدمات	محدودیت فضای سالن و کمبود صندلی نسبت به تعداد تماشاگران (۲)
		کمبود آبخوری‌ها و سرویس‌های بهداشتی یا خراب بودن شیرآلات در ورزشگاه (۴)
		نبود دوربین در کنار تشک (۲۰)
		هتل نامناسب برای کشتی‌گیران و کادر اجرایی (۲۱)
		نبود جایگاه مناسب برای خبرنگاران و ورزشکاران (۳۱)
		وضعیت نامناسب تشک کشتی (۵۲)
		نداشتن تابلوهای اعلانات برای رختکن و سرویس‌های بهداشتی و پارکینگ (۲۲)

زمینه‌ای هستند که در جدول ۴ نشان داده شده است.

شرایط مداخله‌گر: شرایط مداخله‌گر شامل شرایط عام‌تری همچون زمان، فضا و فرهنگ می‌شود که به عنوان تسهیل‌گر یا محدودکننده راهبردها عمل می‌کنند. این شرایط در راستای تسهیل یا محدودیت کنشی/ کنشی متقابل در زمینه خاصی عمل می‌کنند. هر یک از این شرایط، طیفی را تشکیل می‌دهند که تأثیر آنها از بسیار دور تا بسیار نزدیک متغیر است. در این پژوهش دو مقوله رفتار ورزشکاران و نوع داوری به عنوان مقوله های مداخله‌گر در نظر گرفته شده است که در جدول ۵ نشان داده شده است.

مقوله محوری: پدیده مد نظر باید محوریت داشته باشد، یعنی همه مقوله‌های اصلی دیگر بتوانند به آن ربط داده شوند و به تکرار در داده‌ها ظاهر شود. به این معنا که در همه یا تقریباً همه موارد، نشانه‌هایی وجود دارند که به آن مفهوم اشاره می‌کنند. پدیده محوری، به ایده یا پدیده‌ای اطلاق می‌شود که اساس و محور فرآیندی است که تمام مقوله‌های اصلی دیگر به آن ربط داده می‌شود. مقوله محوری حاصل از شرایط علّی، عوامل اجرایی و مطبوعات و رسانه‌ها آن در نظر گرفته شده است. جدول ۶ مقوله محوری را شان می دهد.

راهبردها: راهبردها در واقع طرح‌ها و کنش‌هایی هستند که خروجی مقوله محوری مدل بوده و به پیامدها ختم می‌شوند. راهبردها مجموعه تدابیری هستند که برای مدیریت، اداره یا پاسخ به پدیده تحت بررسی اتخاذ می‌شوند. پژوهشگر با توجه به مجموعه مفاهیمی که از لابه‌لای مصاحبه‌ها و کدهای نهایی استخراج شده، مقوله فرعی را تعین عوامل اجتماعی و فرهنگی و عوامل اجرایی نامگذاری کرده است. جدول ۷ مقوله‌ها و مفاهیم مربوط به راهبردها را نشان می دهد.

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

جدول ٤- مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با شرایط زمینه‌ای

	مقوله فرعی	مفاهیم اصلی
شرایط زمینه ای	تجهیزات الکترونیکی	مناسب نبودن سیستم‌های گرمایشی و سرمایشی در سالن مسابقات (۵) اشکالات دستگاه‌های صوتی و تصویری سالن (۴۷) نور ضعیف سالن مسابقات (۴۶) کمبود دستگاه‌های الکترونیکی برای کنترل وسایل همراه تماشاگران (۴۵)
	سیستم و جو امنیتی	رفتار نامناسب پرسنل نیروی انتظامی و پلیس با تماشاگران (۱۴) مجازات و جریمه کردن افراد خاطی (مربیان، داوران، ورزشکاران و تماشاگران) (۵۴) جلوگیری از ورود بیش از حد تماشاگران به سالن (۶۸) ممانعت از ورود سنگ، یخ و مواد محترقه (۶۸) حضور راهنما در بین تماشاگران (۷۰) استفاده از لیدرهای آموزش دیده در بین تماشاگران (۷۱)

جدول ۵- مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با شرایط مداخله‌گر

	مقوله فرعی	مفاهیم اصلی
شرایط مداخله‌گر	رفتار ورزشکاران	دوپینگ کشتی‌گیران (۳۹) استرس شدید ورزشکاران (۵۳) عدم رعایت جوانمردی از سوی یکی از کشتی‌گیران (۵۵) وزن کم کردن‌های مداوم و بیش از حد کشتی‌گیران (۵۸) سبک تهاجمی و خشن از سوی برخی کشتی‌گیران (۶۷) عدم آگاهی تماشاگران از قوانین و مقررات (۱۵) توهین یا بی احترامی ورزشکار به ورزشکار (۴۲)
	نوع داوری	عدم هماهنگی داوران در مسابقات (۸) قضاوت نادرست داوران (۹) چیدمان نامناسب داوران در زمین کشتی (۱۰) اشتباهات داوری (۵۱) اخراج کشتی‌گیر یا مربی (۵۹) احساس جانبداری داور از یک ورزشکار یا یک تیم خاص (۶۶)

پیامدها همان بروندادها یا نتایج کنش‌ها و واکنش‌ها هستند بخش آخر مدل الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویدادهای رقابتی شامل توسعه اخلاقیات و توسعه فرهنگی و برنامه‌ریزی هااست. با توجه به کدگذاری باز، مفاهیم مربوط به پیامدهای مدل استخراج شده‌اند، سپس با توجه به حرکت رفت و برگشت میان تیم‌ها و مفاهیم مقوله‌های اصلی استخراج و نامگذاری شده‌اند. جدول ۸ به مقوله‌ها و مفاهیم مربوط به پیامدها می‌پردازد.

کدگذاری انتخابی: کدگذاری انتخابی نتایج گام‌های قبلی کدگذاری را به کار برده، مقوله‌های اصلی را انتخاب می‌کند، آن را به شکل نظام‌مند به سایر مقوله‌ها ارتباط می‌دهد، ارتباطات را اعتبار می‌بخشد و مقوله‌هایی را که نیاز به بست و توسعه بیشتری دارند را توسعه می‌دهد. مدل پارادایمی این پژوهش بر اساس الگوی پارادایمی استراوس و کوربین طراحی شد. در این مدل، شرایط علّی، سه مقوله مدیریت برگزاری مسابقات، شرایط برگزاری مسابقات و امکانات و خدمات هستند. همچنین شرایط زمینه‌ای، عوامل تجهیزات الکترونیکی و سیستم و جو امنیتی می‌باشد، شرایطی که برای موفقیت بهتر در اجرای این فرآیند باید بیشتر مدنظر قرار گیرند. این شرایط اثرهای مثبت یا منفی خاصی بر اجرای فرآیندها ندارند. در صورتی که شرایط مداخله‌گر بر رفتار ورزشکاران و نوع داوری تأثیر مثبت یا منفی داشته و می‌توانند اجرای کاربرد خشونت را مختل، تسهیل و همچنین تسریع کنند. در این فرآیند

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

جدول ٦- مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با مقوله محوری

	مقوله فرعی	مفاهیم اصلی
مقوله محوری	عوامل رفتاری	عدم استفاده از متخصصان روانشناسی ورزشی در تیم‌های کشتی (۴۸) اعتراضات تماشاگران علیه کادرفنی (۱۱) کینه و خصومت‌های قبلی در میان داوران، ورزشکاران، مربیان (۴۰) تقلب در وزن کشی‌ها از سوی مسئولین اجرایی مسابقات (۱۷)
	مطبوعات و رسانه‌ها	سوگیری گزارشگران تلویزیون و بروز رفتار پرخاشگرانه در بین تماشاچیان (سوگیری گزارشگران تلویزیون که به صورت استفاده از کلمات و الفاظ تحریک کننده، طرفداری از ورزشکار خاص، پرداختن بیش از اندازه به حواشی رویدادهای ورزشی، عدم استفاده از ادبیات مناسب جلوه‌گر می‌شود، بر بروز رفتار پرخاشگرانه در تماشاچیان تلویزیونی فوتبال مؤثّر است) . (۷۴) درک نادرست از تماشاگران از شایع‌سازی در مطبوعات و رسانه‌ها (۳۰) ویژگی‌های تبلیغات محیطی مسابقات کشتی و بروز رفتارهای پرخاشگرانه در بین تماشاگران (تبلیغات محیطی شامل استفاده از رنگ‌های بسیار گرم و اندازه و تعداد تابلوهای تبلیغاتی در فضای مسابقات بر ایجاد احساسات و رفتارهای خشونت آمیز تماشاگران تاثیر می گذارد). (۳۲)

جدول ۷- مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با راهبردها

	مقوله فرعی	مفاهیم اصلی
راهبردها	عوامل اجتماعی، فرهنگی	تاثیر ملاحظات فرهنگی بر عملکرد ورزشی تاثیر ماهیت ورزش بر توسعه آن بروشورهای نمایشی ارزش آفرینی تلاش جامعه برای حذف محدودیت‌ها
	عوامل اجرایی	تهیه منشور اخلاقی برای ورزشکاران، مربیان و داوران وضع جریمه‌های مالی و محرومیت‌های سنگین برای افراد خاطی استفاده از کادر داوری آموزش دیده و مسلط

اصلی‌ترین عامل در ایجاد فرآیند الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویداهای رقابتی، عوامل اجتماعی، فرهنگی و عوامل اجرایی به عنوان مقوله محوری در نظر گرفته شده است. بخش آخر مدل الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویداهای رقابتی شامل توسعه اخلاقیات و توسعه فرهنگی و برنامه‌ریزی‌ها است. مدل پارادایمی پژوهش به شرح شکل ۱ نشان داده شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش سه مقوله مدیریت برگزاری مسابقات، شرایط برگزاری مسابقات و امکانات و خدمات هستند که می توانند بر الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویداهای رقابتی تأثیر می‌گذارد. یکی از این عوامل موثر بر بروز خشونت و پرخاشگری رفتار ورزشکاران می‌باشد. امروزه در شرایط مسابقه و رقابت ورزشی، با توجه به شرایط حاکم بر مسابقه از جمله دوپینگ کشتی گیران، استرس شدید ورزشکاران، عدم آگاهی ورزشکاران از قوانین و مقررات، توهین یا بی احترامی ورزشکار به ورزشکار باشد که فرد ورزشکار ممکن است چنان دچار تنش و فشار روانی شود که رفتارهایی جبران ناپذیر در زمین ورزشی از خود بروز دهد که به تبعات آن می تواند به ورزشکار و تیم ورزشی آسیب وارد کند. تمایل به بردگرایی یا پیروزی بازتابی از انتخاب‌ها و پاسخ‌های فردی در طی یک فعالیت ورزشی می‌باشد؛ که با یافته‌های هاونگ (Hwang) و همکاران (۲۰۱۹)، اسپایج و اسکایلی (Spaaij & Schaillee) (۲۰۱۹) همخوان می‌باشد (۱۵، ۱۶). آنها در پژوهش‌های خود نشان دادند که برگزاری مسابقات،

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

جدول ۸- مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با پیامدها

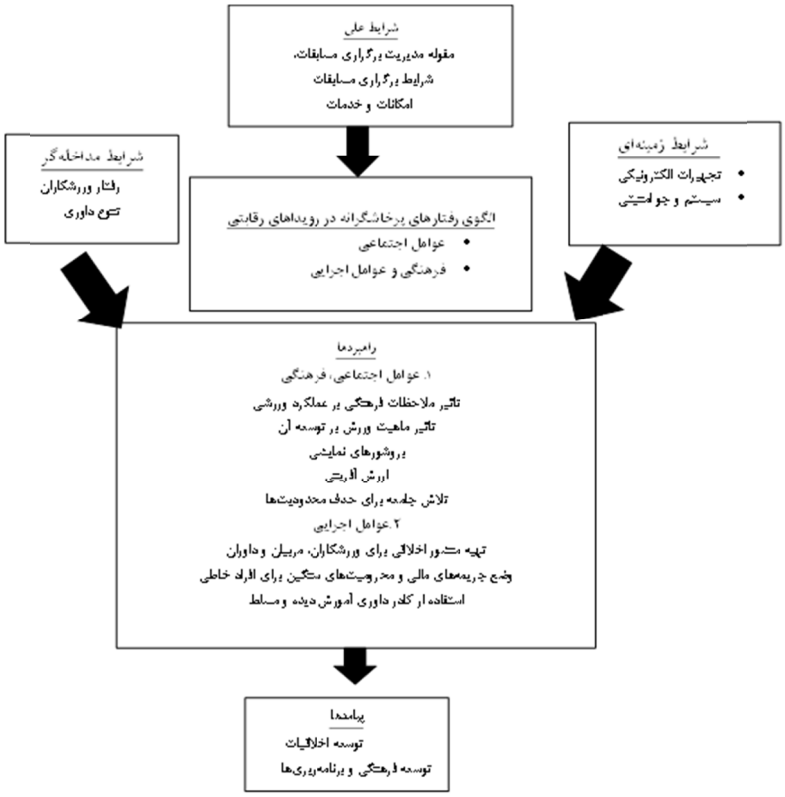
	مقوله فرعی	مفاهیم اصلی
پیامد ها	توسعه اخلاقیات	تذکر مسائل اخلاقی و قانونی از سوی مامورین انتظامی شماره‌گذاری صندلی‌ها تدوین قوانین کمیته انضباطی برگزاری کلاس‌های توجیهی برای (مربیان، داوران و ورزشکاران) قبل از مسابقات ارائه آموزش‌های لازم برای کنترل خشم به ورزشکاران از سوی باشگاه‌ها توجه جدی به نیازهای ورزشکار
	توسعه فرهنگی و برنامه‌ریزی‌ها	تبلیغ و اطلاع رسانی فرهنگی ورزشی درست از طریق رسانه‌ها پرهیز از پرداختن به حواشی جنجال برانگیز نظیر شایعات، کری خواندن‌های بازیکنان و مربیان تیم‌ها برای همدیگر معرفی نمادین تماشاگران نمونه با ذکر دلیل مشخص نمودن جایگاه (مربیان، داوران و ورزشکاران) در قسمت تماشاگران

شرایط برگزاری مسابقات و امکانات و خدمات، می‌تواند زمینه‌ساز خشونت بشوند. شرایط زمینه‌های بیانگر مجموعه خاصی از ویژگی‌های مربوط به پدیده است که به شکل عمومی به مکان رویدادها و وقایع مربوطه اشاره دارد. ویژگی های زمینه‌ای شامل عواملی می‌شوند که بدون آنها تحقق الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویداهای رقابتی (مطالعه موردی کشتی خوزستان) امکان پذیر نیست و زمینه شرایط خاصی را که در آن راهبردها برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرد، فراهم می‌کنند. این شرایط را مجموعه‌ای از مفاهیم، مقوله‌ها و متغیرهای زمینه ای تشکیل می‌دهند.

در این پژوهش عوامل تجهیزات الکترونیکی و سیستم و جو امنیتی، عوامل اصلی زمینه‌ای هستند. این یافته با نتایج پژوهش باسیاگا- پاسترناک و همکاران (۲۰۲۰)، میلووانوویچ (۲۰۲۰)، لک (۲۰۲۰)، همخوان می‌باشد (۵، ۱۱، ۱۲). بر این اساس نظریه پرخاشگری غریزی، پرخاشگری درونی و یک مولفه ژنتیکی می‌باشد و ورزش یک وسیله مناسب و پذیرفتنی جهت رها شدن پرخاشگری است. افرادی که خصوصیت رقابتی شدیدی دارند نسبت به افرادی که کمتر رقابتی هستند، بیشتر تمایل به جستجوی موقعیت‌ها داشته و برای دستیابی به آن‌ها بیشتر برانگیخته می‌شوند. با این وجود ویژگی شخصیتی رقابت‌جویی به تنهایی پاسخ‌های فرد را پیش‌بینی نمی‌کند. احتمالا به این دلیل است که افرادی که از لحاظ شخصیتی بردگرا هستند، تمایلات پرخاشگرانه بیشتری از خود نشان می‌دهند. بر این اساس پژوهشگران روان‌شناسی ورزشی نیز بر این باورند که هر چه ورزشکار در درک، شناسایی، تنظیم و ابزار دقیق هیجان خود توانمندتر باشد عادات فکری در اختیار خواهد داشت که موجب می‌شود فردی کارامدتر باشد و بهترین عملکرد را از خود نشان دهد.

شرایط مداخله‌گر شامل شرایط عام‌تری همچون زمان، فضا و فرهنگ می‌شود که به عنوان تسهیل‌گر یا محدودکننده راهبردها عمل می‌کنند. این شرایط در راستای تسهیل یا محدودیت کنشی/ کنشی متقابل در زمینه خاصی عمل می‌کنند. هر یک از این شرایط، طیفی را تشکیل می‌دهند که تأثیر آنها از بسیار دور تا بسیار نزدیک متغیر است. در این پژوهش دو مقوله مقوله رفتار ورزشکاران و تنوع داوری به عنوان مقوله‌های مداخله‌گر در نظر گرفته شده است؛ که با پژوهش‌های چاوالا (۲۰۱۷)، آفاکان (۲۰۱۷)، کاسیمونو (۲۰۱۶)، گازار و عبدالرزاک (۲۰۱۰) همخوانی دارد (۱۷-۲۰). نتایج نشان دادند که تاکید زیاد بر پیروزی می‌تواند عامل رفتار پرخاشگرانه باشد. بر این اساس نظریه پرخاشگری غریزی، پرخاشگری درونی و یک مولفه ژنتیکی می‌باشد و ورزش یک وسیله مناسب و پذیرفتنی جهت رها شدن پرخاشگری است. افرادی که خصوصیت رقابتی شدیدی دارند نسبت به افرادی که کمتر رقابتی هستند، بیشتر تمایل به جستجوی

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

شکل ۱- مدل پارادایمی پژوهش

موقعیت‌ها داشته و برای دستیابی به آن‌ها بیشتر برانگیخته می‌شوند. با این وجود ویژگی شخصیتی رقابت‌جویی به تنهایی پاسخ‌های فرد را پیش‌بینی نمی‌کند. احتمالا به این دلیل است که افرادی که از لحاظ شخصیتی بردگرا هستند، تمایلات پرخاشگرانه بیشتری از خود نشان می‌دهند. بر این اساس پژوهشگران روان‌شناسی ورزشی نیز بر این باورند که هر چه ورزشکار در درک، شناسایی، تنظیم و ابزار دقیق هیجان خود توانمندتر باشد عادات فکری در اختیار خواهد داشت که موجب می‌شود فردی کارامدتر باشد و بهترین عملکرد را از خود نشان دهد؛ بنابراین سازماندهی یک مسابقه نیز شامل بررسی کارها، تقسیم کار، ترکیب، هماهنگی و نظارت می‌شود. با توجه به تأثیر عوامل موجود در محیط ورزشگاه بر پرخاشگری تماشاگران، انتخاب مکان و زمان مناسب، پیش‌بینی کلیه تجهیزات مورد نیاز، کادر اجرایی متعهد و با تجربه، اتخاذ تصمیمات به موقع و لازم در شرایط مختلف و نظارت مستمر تا پایان یک مسابقه، از مهم‌ترین اقدامات لازم در برگزاری یک مسابقه ورزشی است. به طور کلی برنامه‌ریزی و اجرای مطلوب یک رویداد ورزشی بر ایجاد آرامش خاطر و رضایت کلیه شرکت‌کنندگان از جمله بازیکنان، مربیان و تماشاچیان اثر گذار است. مجریان یک مسابقه ورزشی باید منابع خود را سازماندهی کنند تا مشکلات را حل کنند یا به حداقل برسانند تا احتمال وقوع پرخاشگری و خشونت تماشاچیان را کاهش دهند.

مقوله محوری حاصل از شرایط علّی، عوامل اجتماعی، فرهنگی و عوامل اجرایی آن در نظر گرفته شده است. این یافته با نتایج پژوهش کریمی و محمدی (۲۰۲۰)، شکوفه و ترک من (۲۰۲۰) همخوانی دارد (۳، ۶)، پژوهشگر با توجه به مجموعه مفاهیمی که از لابه‌لای مصاحبه‌ها و کدهای نهایی استخراج شده، مقوله فرعی را تعین عوامل اجتماعی و فرهنگی و عوامل اجرایی نامگذاری کرده است؛ که پیامدها همان بروندادها یا نتایج کنش‌ها و واکنش‌ها هستند از الگوی رفتارهای پرخاشگرانه در رویدادهای رقابتی شامل توسعه اخلاقیات و توسعه فرهنگی و برنامه‌ریزی‌ها می‌باشد که با یافته‌های ناپتون (۲۰۱۸)، یوسف (۲۰۱۶) همخوانی دارد (۲۱، ۲۲)؛ بنابراین از عوامل مؤثر بر پیشگیری و

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

کاهش خشونت، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: مدیران ورزشی بهداشت ورزشگاه ها را با تسهیلات و امکانات مدرن و مناسب تجهیز کنند و باعث آسودگی تماشاگران شوند. تمهیدات لازم را در جهت ورود و خروج و همچنین حمل و نقل تماشاگران در نظر داشته باشند. مسئولین اجرایی در انتخاب داوران دقت نظر ویژه نمایند. با برگزاری کلاس‌های داوری نسبت به آموزش داوران اقدام نمایند. پوشش رسانه‌ای مسابقات به منظور توسعه فرهنگ ورزش افزایش یابد.

در جمع‌بندی پژوهش باید گفت که در پیشگیری و کنترل خشونت و پرخاشگری در مسابقات ابتدا باید تشخیص داده شود که چه عوامل‌هایی باعث این نوع خشونت و پرخاشگری شده است. نتایج تحقیق نشان داده شده است که دلایل اصلی اثرگذار در رفتارهای خشونت و پرخاشگری در بُعد رفتاری، رفتار ورزشکاران (دوپینگ کشتی‌گیران، استرس شدید ورزشکاران، عدم رعایت جوانمردی از سوی کشتی‌گیران، عدم آگاهی ورزشکاران از قوانین و مقررات، توهین یا بی احترامی ورزشکار به ورزشکار) می باشد. لذا انتظار می‌رود برای کاهش بروز خشونت و پرخاشگری در بین ورزشکاران مدیران سازمان، مسئولان برگزارکنندگان مسابقات با کنترل و نظارت برخی عوامل می‌تواند تاثیر بسزایی داشته باشد. امکانات و تسهیلات و شیوه‌های تحقق برتمایل به خشونت و پرخاشگری در ورزشگاه‌ها، ایجاد امکانات مناسب برای دسترسی به تسهیلات گوناگونی مانند سرویس‌های بهداشتی، محل‌های غذاخوری، مکان‌های نشیمن، بلیط مسابقات و دسترسی به وسایل ایاب و ذهاب به ورزشگا، نبود دوربیندر کنار تشک، هتل نامناسب برای کشتی‌گیران و کادر اجرایی باشد. همچنین می توان نقش خانواده را در تربیت ناصحیح، اجتماع را در ایجاد فرهنگ نامناسب، دوستان و همسالان را در تقلید کردن از حرکات ناشایست هم عوامل روانشناختی و اقتصادی افراد را در بروز رفتارهای نابهنجار موثر دانسته و درصدد بهبود عیوب این عوامل گام موثر برداشت. از طرف دیگر، تدابیر پیشگیرانه و مقابله ای باید به صورت نظام‌مند و مبتنی بر هر دو رویکرد فرهنگ‌سازی و کنترل محور باشد. از عوامل مؤثر بر راهکارهای پیشگیری و کاهش خشونت، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: مدیران ورزشی بهداشت ورزشگاه‌ها را با تسهیلات و امکانات مدرن و مناسب تجهیز کنند و باعث آسودگی تماشاگران شوند، تمهیدات لازم را در جهت ورود و خروج و همچنین حمل و نقل تماشاگران در نظر داشته باشند. همچنین مسئولین اجرایی در انتخاب داوران دقت نظر ویژه نمایند. با برگزاری کلاس‌های داوری نسبت به آموزش داوران اقدام نماین و می‌توان پوشش رسانه ای مسابقات به منظور توسعه فرهنگ ورزش افزایش یابد. آموزش‌ها توصیه‌های لازم در مورد کنترل رفتار ورزشکاران و مربیان توسط مدیران ورزشی تیم ها به آنها داده شود. فرهنگ‌سازی بهینه در مورد ماهیت ورزش و مسابقات ورزشی در میان مربیان، داوران، ورزشکاران و تماشاگران و جلوگیری از هیجانات موضوع نتیجه‌گرایی می باشد.

تقدیر و تشکر

مقاله حاضر بخشی از رساله دکتری ثبت شده در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر می باشد؛ نویسندگان از تمامی کسانی که در این مطالعه همکاری کرده اند کمال تشکر و قدردانی را به عمل می آورند.

References

1. Gholami AN, Zare A, Ghalavand A, ShirAli R. The Study of Factors Affecting the Formation of Small and Medium-Sized Institution in Iranian Sport Industry. Appl Res Sport Manag. 2017;6(2):57-66.
2. Hilliard RC, Johnson CG. Sport Fan Attitudes and Willingness to Commit Aggressive Acts. J Sport Behav. 2018;41(3).
3. Karimi J, Mohammadi M. The relationship between spiritual intelligence and aggression among elite wrestlers in Hamadan Province of Iran. J Relig Health. 2020;59(1):614-22.
4. Gronek P, Wieliński D, Gronek J. Genetic and non-genetic determinants of aggression in combat sports. Open Life Sci. 2014;10(1).
5. Basiaga-Pasternak J, Szafraniec Ł, Jaworski J, Ambroży T. Aggression in competitive and non-competitive combat sports athletes. Ido Move Culture J Mart Arts Anthropol. 2020;20(2):17-23.
6. Shokoufeh S, Türkmen M. An Examination of Athletes' Mental Skill, Aggression and Leadership Levels: Turkish National Wrestling Teams Sample 1. Int J Appl Exerc Physiol. 2020;9(8):70-80.
7. Tamborini R, Chory RM, Lachlan K, Westerman D, Skalski P. Talking smack: Verbal aggression in

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]

professional wrestling. Commun Stud. 2008;59(3):242-58.
8. Alikarami H, Nikbakht M, GHalavand A. Effect of 8 Weeks of Continuous Moderate Intensity Aerobic Training on Iron Status in Club-Level Football Players. Horiz Med Sci. 2017;23(2):129-33.
9. Russell GW. Aggression in the sports world: A social psychological perspective: Oxford University Press; 2008.
10. Donahue EG, Rip B, Vallerand RJ. When winning is everything: On passion, identity, and aggression in sport. Psychol Sport Exerc. 2009;10(5):526-34.
11. Lake YA. Political Causes of Sport Related Violence and Aggression: A Systematic Review. Icon Res Engin J. 2020.
12. Milovanović I, Gentile A, Gutović T, Kezić A, Matošić D, Kreivytė R, et al. Prosocial and Aggressive Behavior Occurrence in Young Athletes: Field Research Results in Six European Countries. Sustainability. 2020;12(12):5085.
13. Chen X, Zhang G, Yin X, Li Y, Cao G, Gutiérrez-García C, et al. The relationship between self-efficacy and aggressive behavior in boxers: the mediating role of self-control. Front Psychol. 2019;10:212.
14. Mughal H, Mughal T, Mughal S, Farah H. Impact of Aggression on Coping Strategies of Female Players during Sports Competition. Available at SSRN 3350231. 2019.
15. Hwang JW, Choi JS, Kwon SH. Verification of the structural relationship model of college athletes' perfectionism, anxiety, and aggression in contact and non-contact sports. Korean J Sport Sci. 2019;30(1):160-177.
16. Spaaij R, Schaillée H. Unsanctioned aggression and violence in amateur sport: A multidisciplinary synthesis. Aggress Violent Behav. 2019;44:36-46.
17. Chawla N, Singh TP. Analysis of aggression and stress vulnerability among players of different field in cricket. Int J Yoga Physiother Physic Educ. 2017;2(5):151-4.
18. Afacan E, Onağ Z, Demiran D, Çobanoğlu G. The Reasons for Violence in Football and the Ways to Prevent Them According To Professional Football Players Views: The Match Between Tarsus İdman Yurdu Erkutspor and Yeni Salihlispor. Int J Soc Sci Res. 2017;6(2):124-41.
19. Cusimano MD, Ilie G, Mullen SJ, Pauley CR, Stulberg JR, Topolovec-Vranic J, et al. Aggression, violence and injury in minor league ice hockey: avenues for prevention of injury. PLoS One. 2016;11(6):e0156683.
20. Gazar IA, Raziek MMA. Sport aggression and its relationship with ranking of the junior Egyptian wrestlers. World J Sport Sci. 2010;3(5):252-7.
21. Knapton H, Espinosa L, Meier HE, Bäck EA, Bäck H. Belonging for violence: Personality, football fandom, and spectator aggression. Nordic pPsychol. 2018;70(4):278-89.
22. Yusoff NH. Types of deviant behavior among football fans in Malaysia. Mediterr J Soc Sci. 2016;7(1 S1):59.

[Downloaded from rjms.iums.ac.ir on 2026-11-16]